

Tycoon

Een spel van Wolfgang Kramer en Horst-Rainer Rösner

Wie bouwt de machtigste onderneming op? Voor 2-4 spelers vanaf 10 jaar. Speelduur ca. 75 minuten.

INHOUD

1 speelbord 4 privé-vliegtuigen (in 4 kleuren) 72 hotels (in 4 kleuren, per kleur 18 hotels) 20 fabrieken (in 4 kleuren, per kleur 5 fabrieken) 54 vliegtickets, waarvan 18 voor lijnvluchten en 36 voor chartervluchten 24 leningen (14 kaarten á 10 mln. en 10 kaarten á 16 mln.) 100 bankbiljetten (30 van 1 mln., 20 van 5 mln., 30 van 10 mln. en 20 van 50 mln.)

OPZET EN DOEL VAN HET SPEL

Je bent eigenaar en manager van een onderneming. Je brengt vliegverbindingen tot stand en vliegt de hele wereld over om hotels en fabrieken neer te zetten. Jouw doel is de belangrijkste en succesvolste ondernemer te worden. Het succes van je onderneming wordt in geld gemeten. Winnaar is de speler die na afloop van het spel het meeste geld bezit.

Het spel wordt gespeeld in drie ronden, die ieder met een betaaldag eindigen. Wie na de derde betaaldag het meeste geld bezit, wint het spel. De hoeveelheid geld die je op een betaaldag ontvangt, wordt bepaald door: Het aantal steden, waarin je hebt gevestigd (verspreiding). Het aantal fabrieken dat je hebt gebouwd. Het feit of je de grootste, ofwel één na grootste ondernemer in een stad bent (meerderheid).

TOELICHTING OP HET SPELMATERIAAL

Het speelbord

Hierop zie je 9 wereldsteden en een tabel. In de wereldsteden kun je hotels en fabrieken bouwen. Boven de naam van de stad zie je 4 grijze vakjes. De twee linkervakjes zijn landingsbanen voor de vliegtuigen. Bovendien staan de bouwkosten voor een hotel in deze stad erop aangegeven (zie afbeelding I). De bouwplaatsen voor deze hotels zijn de vakjes rondom de foto. De twee grijze rechtervakjes zijn fabrieksterreinen. De bouwkosten voor een fabriek staan hierop weergegeven en je zet je fabriek op deze vakjes neer. In de tabel zie je twee kolommen. In de linkerkolom zoek je het aantal steden op, waarin je hebt gebouwd. In de rechterkolom zie je dan het aantal miljoenen staan, dat je op een betaaldag ontvangt. Voorbeeld: Na de eerste speelronde heb je in 3 verschillende steden hotels gebouwd. Nu is het betaaldag en je ontvangt dus 5 miljoen.

De vliegtickets

Op de vliegtickets is te zien naar welke steden je kunt vliegen en wat de vlucht kost. Wie een vliegticket koopt, brengt een vliegverbinding met een stad tot stand en kan met dit ticket eenmaal vliegen. De getekende vliegtuigen en routes op het speelbord zijn van geen enkele betekenis voor het verloop van het spel en dienen slechts ter decoratie. Er zijn twee soorten vliegtickets: - *Lijnvluchten* - *Chartervluchten*

Lijnvluchten

Een lijnvluchtticket kan op twee verschillende manieren gebruikt worden: Je vliegt naar de stad die op je ticket staat aangegeven, of je mag het aantal stops uitvoeren dat met de vierkantjes is aangegeven. Als je in een stad bent en je hebt een lijnvlucht met een stop, dan mag je horizontaal of verticaal naar een aangrenzende stad vliegen. Heb je een ticket met meer stops (meer vierkantjes), dan mag je meer stappen doen. Ieder vierkantje staat dus voor één stap.

Rechtstreekse bestemming: vanuit iedere stad en vanuit je thuisbank kun je rechtstreeks naar Caïro vliegen.

De prijs die je voor het ticket moet betalen.

Aantal stops: vanuit iedere stad mag je twee stappen doen.

Voorbeeld: het kaartje lijnvlucht "Caïro / 2 stops; kosten = 5". Om dit ticket te verkrijgen moet je 5 mln. aan de bank betalen. Je mag nu: Direct naar Cairo vliegen, van de plaats waar je bent of je maakt gebruik van je stops. Om hier gebruik van te maken hoef je niet in Caïro te zijn, je kunt er overal gebruik van maken. Als je bijv. net in Hongkong bent, dan kun je met dit ticket naar Mexico City, naar Cape Town of naar Monaco vliegen.

Chartervluchten

Een ticket voor een chartervlucht is goedkoper. Je kunt alleen maar tussen de 2 steden vliegen, die op het ticket staan. Als je bijv. het ticket "Mexico City-Cape Town" koopt, moet je 2 mln. aan de bank betalen, en je kunt ofwel van Mexico City naar Cape Town vliegen, of andersom. Om met een charter te kunnen vliegen, moet je dus al in een van de twee aangegeven steden zijn.

Je moet in één van beide steden zijn en kan dan met dit ticket naar de andere stad vliegen.

Het ticket kost 3 miljoen

Chartervlucht

VOORBEREIDING

VOOR het spel begint, moet er het volgende gebeuren.

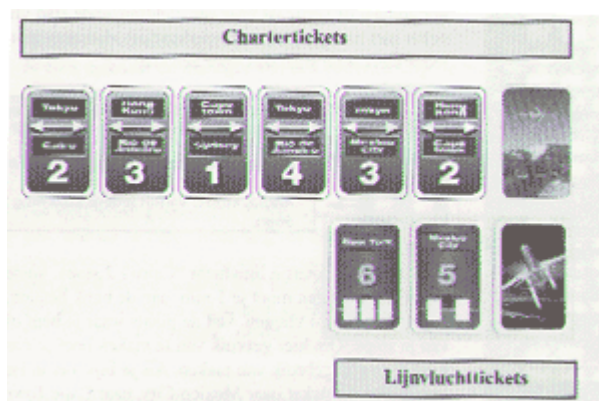
Kies een privé-vliegtuig en zet het voor je op tafel.

Je krijgt om te beginnen 6 hotels en 5 fabrieken in de kleur van je vliegtuig. Zet deze ook voor je op tafel.

Iedere speler ontvangt bij het begin van het spel 15 mln. Gedurende het spel moet iedereen zijn geld duidelijk zichtbaar voor de andere spelers neerleggen.

Maak van de vliegtickets 2 aparte stapels: een met lijnvlucht- en een met chartervluchttickets. Schud beide stapels. Van de lijnvluchttickets leg je twee kaarten open naast elkaar, van de chartervluchttickets zes. De open gelegde kaarten en de twee stapels leg je naast het speelbord.

Bank. Eén speler is de bank en beheert het speelgeld en de kaarten met leningen.

SPELVERLOOP IN HET KORT

De jongste speler begint. Als je aan de beurt bent, moet je een van de volgende 3 acties ondernemen:

Een lening sluiten.

Iedere speler heeft een thuisbank. Dit is de plaats voor je naast het bord. Hier begin je het spel en je komt er terug als je een lening af wilt sluiten. Als je wilt lenen dan vlieg je terug naar je thuisbank en kies je een lening. Dat is dan het einde van je beurt.

Een hotel bouwen (of renoveren).

Dit doe je ofwel in de stad waar je al bent, ofwel in een andere stad waar je naartoe vliegt. Je mag per beurt altijd maar één hotel neerzetten.

Een fabriek bouwen.

Dit doe je ofwel in de stad waar je al bent, ofwel in een andere stad waar je naartoe vliegt. Je mag maar één fabriek per beurt bouwen.

Naast het neerzetten van een hotel of fabriek of het afsluiten van een lening kun je nog 2 andere acties ondernemen, namelijk **vliegtickets kopen en vliegen**. Van de eerste drie moet je er één kiezen., vliegtickets kopen en vliegen mag onbeperkt en is niet verplicht.

DE AFZONDERLIJKE ACTIES

Ad 1 Een lening afsluiten

Dat doe je dus in je thuisbank, voor je op tafel. Voordat je wegvliegt aan het begin van het spel, of als je geen geld meer hebt, of als je tijdens je beurt niet wilt bouwen, kan je naar je bank terugvliegen en een lening afsluiten. Daar heb je geen vliegticket voor nodig. Je neemt je privé vliegtuig en zet het voor je op tafel. Per beurt kun je maar één lening afsluiten:

1 kaart á 10 mln (bij terugbetaling 12 mln) of
1 kaart á 16 mln (bij terugbetaling 20 mln).

Bedrag dat je ontvangt

Bedrag dat je moet terugbetalen

Je neemt een kaart, legt deze open voor je op tafel en krijgt het geld van de bank uitbetaald. Als je weer aan de beurt bent, kun je bij je bank blijven en nog een lening afsluiten of met een lijnvlucht naar een stad vliegen. Als je een lening afsluit, kun je geen andere acties ondernemen. Wie niet bouwen kan of wil, moet terug naar de thuisbank om een lening af te sluiten. Je hebt daar overigens geen vliegticket voor nodig.

Ad 2 en ad 3 Een hotel of een fabriek bouwen

Wie wil bouwen vliegt naar een stad en landt op een lege landingsbaan. Dat zijn de twee vakjes links bovenin. Om een hotel of een fabriek te mogen bouwen, moet je op een van deze twee vakjes landen. Als het eerste vakje bezet is, vlieg je naar het tweede. Vervolgens kies je wat je wilt bouwen, een hotel of een fabriek. Er mogen maar twee fabrieken in een stad worden gebouwd. Je betaalt de prijs, die op een fabrieksterrein staat (dat nog leeg is).

Hotels mogen er veel meer worden gebouwd. Je betaalt voor een hotel de prijs op het vakje waar je bent geland. Per beurt kun je altijd maar één hotel of fabriek bouwen en wel in de stad waar je je aan het eind van je beurt bevindt. Je kunt de volgende beurt wel blijven staan en weer bouwen. Als je op het duurdere vakje staat, mag je niet overstappen naar het goedkopere vakje. Dat mag alleen als je eerst de stad verlaat. Als de beide vakjes links bovenaan bezet zijn, mag je dus in deze stad niet bouwen. Je mag de stad wel als tussenstop gebruik onderweg naar elders. Wie in een stad het eerste hotel bouwt zet het op het eerste vakje ('O'-vak) van de U-vorm. Het volgende hotel wordt, ongeacht van welke speler het is, op de direct daaraan grenzende bouwplaats gebouwd, n.v.t. De laatste bouwplaats mag niet worden bebouwd. Zie de Afbeeldingen 1 tot en met 3.

Renoveren

Een hotel heeft niet het eeuwige leven. Elke keer wanneer op een "rode" bouwplaats wordt gebouwd, moet het eerste hotel - van wie het ook is gesloten worden. Het wordt van de bouwplaats verwijderd en in het midden van de stad geplaatst. Dit hotel wordt op betaaldagen niet meegeteld, noch bij de verspreiding, noch bij de meerderheid. Altijd wordt het eerst geplaatste hotel als eerste gesloten, vervolgens -bij het tweede rode vak - het hotel dat als tweede gebouwd is, enz. De bouwplaatsen die vrijkomen, blijven vrij.

De eigenaar van zo'n "eruit gegooid" hotel kan het echter weer in het spel brengen als bij opnieuw naar deze stad reist. Hij zet dan zijn vliegtuig op een vrije landingsbaan en kan zijn hotel kosteloos renoveren. Dit houdt in dat de speler zijn hotel aan het eind van de hotelketen plaatst op de eerstvolgende vrije bouwplaats, alsof hij een nieuw hotel neerzet. Wie zijn hotel renoveert kan in die beurt geen ander hotel of een fabriek bouwen.

Op Afbeelding 3 wordt een gebouw van BLAUW gesloten. BLAUW is daarmee in deze stad naar de derde plaats teruggevallen en krijgt op betaaldag geen geld voor de meerderheid.

Vliegtickets kopen

Er liggen dus altijd zes kaartjes open voor chartervluchten en twee kaartjes voor lijnvluchten. Je mag er net zoveel kopen als je wilt. Je pakt één of meer vliegtickets en betaalt de bank. Je hoeft de tickets niet meteen te gebruiken, je kunt ze vasthouden en naar believen later gebruiken. Na jouw beurt worden nieuwe vliegtickets omgedraaid, zodat de volgende speler altijd uit 6 charter- en 2 lijnvluchten kan kiezen. Als er niet meer genoeg vliegtickets openliggen, worden de kaarten die opzij zijn gelegd, geschud en als nieuwe stapel gebruikt.

Vliegen

Je neemt een ticket dat je al had of net gekocht hebt en vliegt met je privé-vliegtuig naar de stad die op je ticket vermeld staat. Daar kun je blijven en een gebouw of fabriek bouwen, of je kunt met een ander ticket naar een volgende stad verder reizen en daar bouwen. Tijdens je beurt mag je net zo veel en zo vaak vliegen als je wilt.

Voorbeeld: je vliegt met een lijnvlucht naar Rio de Janeiro en van daaruit met een chartervlucht naar Cape Town. Vanaf je huisbank moet je met een lijnvlucht vertrekken. Om terug te vliegen naar je huisbank heb je geen ticket nodig, dat kostje niets. Gebruikte lijn- en chartervluchttickets komen na de vlucht meteen op de stapel naast het speelbord.

BETAALDAG

Als een speler alle hotels, die hij voor zich heeft staan, heeft neergezet, wordt het rondje nog afgemaakt, zodat alle spelers even vaak aan de beurt zijn geweest. Daarna is het betaaldag. Je krijgt geld voor verspreiding, een meerderheidsbelang en voor het aantal gebouwde fabrieken.

- **Verspreiding** Kijk hiervoor naar de tabel op het speelbord. Wie in 2 steden hotels bezit, krijgt 2 mln., voor 3 steden is dat 5 mln., en zo verder tot 9 steden, waar je 40 mln. voor krijgt.

- **Meerderheid** Elke stad wordt apart afgerekend. Alleen de spelers die in een stad de eerste of tweede plaats innemen, d.w.z. die het grootste of op één na grootste aantal hotels bezitten, krijgen geld. Per stad worden altijd de bedragen uitbetaald die de eerstvolgende onbebouwde bouwplaats aangeeft. Op Afbeelding 2 is dat 20 mln. voor de speler op de eerste plaats en 10 mln. voor de speler op de tweede plaats.

Als er in een stad een aantal spelers evenveel hotels bezit, geeft degene die in deze stad het eerst een hotel heeft neergezet, de doorslag. Op Afbeelding 2 hebben BLAUW en GEEL ieder 2 hotels. Omdat BLAUW zijn eerste hotel vóór GEEL neergezet heeft, is BLAUW in deze stad eerste en GEEL tweede. Zou ROOD het volgende hotel neerzetten, dan was hij eerste en BLAUW tweede.

Fabrieken

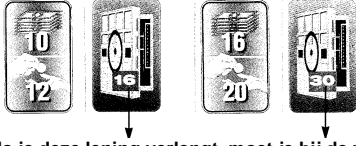
Een fabriek brengt in principe altijd zoveel geld op als de tweede plaats bij de meerderheid. Op Afbeelding 3 krijgen BLAUW en ROOD 12 mln. In de stad met de langste hotelketen brengt een fabriek echter net zoveel geld op als de eerste plaats bij de meerderheid. Op Afbeelding 3 zouden BLAUW en ROOD in dit geval 24 mln. ontvangen. De lengte van een hotelketen wordt altijd bepaald door het laatste hotel in een keten ("lege" bouwplaatsen aan het begin van een keten tellen mee). Zijn er meer steden met de langste keten, dan krijg je altijd voor elke fabriek in deze steden het geld voor de eerste plaats uitbetaald.

VERDER SPELEN NA EEN BETAALDAG

Leningen terugbetalen of verlengen

Na een betaaldag moet elke speler beslissen - de speler die is begonnen als eerste - wat hij met zijn leningen doet. Je kunt je leningen terugbetalen of verlengen. Je beslist per kaart. Als je een lening terugbetaalt, geef je de kaart aan de bank terug en betaal je het op de kaart aangegeven retourbedrag aan de bank.

Als je een lening verlengt, draai je deze kaart om. Je hoeft nu niets aan de bank terug te betalen. De terugbetaling is pas na de volgende betaaldag opeisbaar, maar dan tegen hogere kosten, namelijk het bedrag dat op de andere kant van je kaartje staat vermeld. Een lening kan maar eenmaal verlengd worden, daarna moet je in ieder geval terugbetalen. Je kunt echter op elk moment aanspraak maken op nieuwe leningen, wanneer je naar je huisbank vliegt.

Als je deze lening verlengt, moet je bij de volgende betaaldag 16 min. terugbetalen.

Als je deze lening verlengt, moet je bij de volgende betaaldag 30 min. terugbetalen.

Het opmaken van de kas

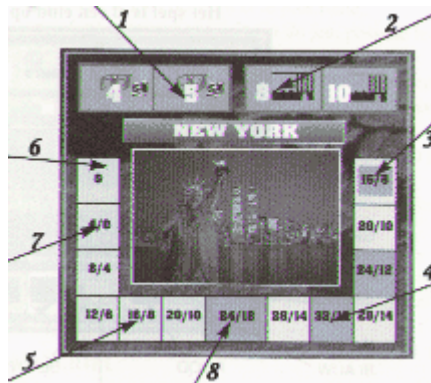
Na iedere betaaldag maakt iedereen zijn kas op. Je telt je geld en leningen die je nog hebt uitstaan trek je van dit bedrag af. Op deze manier kun je berekenen wie op dat moment het meeste geld bezit.

Vervolgens krijgen alle spelers 6 nieuwe hotels uit hun voorraad. Die zet je bij de hotels die je eventueel nog hebt. Fabrieken worden niet aangevuld. Je hebt 5 fabrieken voor het hele spel. De speler die is begonnen, begint ook de tweede en vervolgens de derde periode.

EINDE VAN HET SPEL Na twee betaaldagen eindigt de derde ronde als een van de spelers zijn of haar 18 hotels heeft gebouwd. Nu maak je nog even het rondje af, zodat elke speler even vaak aan de beurt is geweest. De derde betaaldag vormt de afsluiting van het spel. Op dit tijdstip moeten ook alle leningen worden terugbetaald.

Winnaar is de speler die het meeste geld bezit.

Afbeelding 1: Een stad (New York)

1. Dit zijn de twee landingsbanen voor de vliegtuigen. Je vliegtuig moet op een van deze vakken landen als je een hotel of fabriek wilt neerzetten. Voor een hotel betaal je altijd zoveel als het vakje waar je op bent geland, aangeeft. Wie op het eerste vak staat, betaalt 4 min; op het tweede vak betaal je 5 mln.

2. Wie een fabriek bouwt, zet deze op één van deze vakjes. Voor de eerste fabriek moet je 8 min, voor de tweede 10 min betalen. In een stad kunnen maar twee fabrieken worden gebouwd.

3. Op dit vak mag niet gebouwd worden!

4. De rode vakjes op het speelbord zijn hier donkerder.

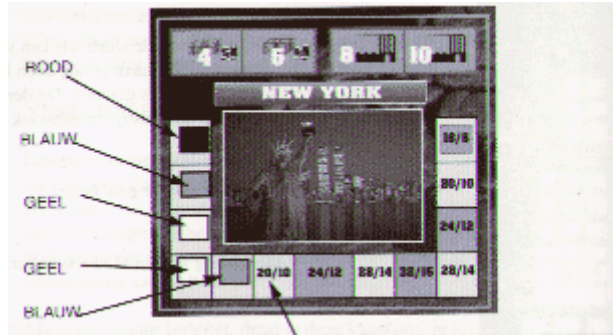
5. Dit is de U-vormige keten met hotels.

6. In dit vak wordt het eerste hotel neergezet.

7. In dit vak wordt het tweede hotel neergezet.

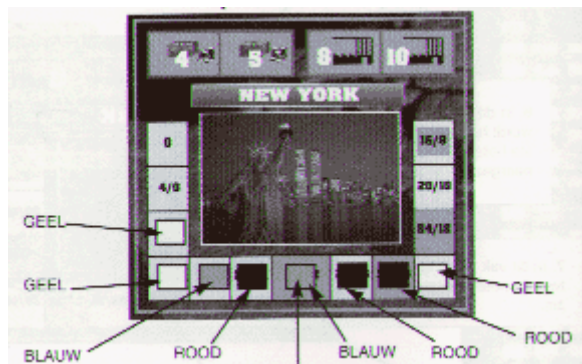
8. Wie op een rood vakje bouwt, zet meteen het eerst gebouwde hotel in het midden van de stad. Dit hotel telt op een betaaldag niet mee, noch bij de meerderheid, noch bij de verspreiding.

Afbeelding 2:
In New York zijn inmiddels 5 hotels gebouwd.

1. De getallen op het vak na het laatst gebouwde hotel geeft aan hoeveel min voor de eerste en tweede plaats wordt uitbetaald. In dit geval zou BLAUW 20 min en GEEL 10 min krijgen. BLAUW en GEEL hebben allebei de meeste hotels, maar BLAUW heeft zijn eerste hotel voor GEEL gebouwd.

Afbeelding 3:
Het spel is al een eind op weg.

In New York zijn inmiddels meer hotels en fabrieken neergezet. De eerste twee hotels (ROOD en BLAUW) zijn "eruit gegooid". Terwijl ROOD zijn 'eruit gegooide' hotel heeft gerenoveerd en in de hotelketen heeft teruggezet, staat het blauwe hotel nog altijd buiten de keten en telt op betaaldag niet mee.

Als het nu betaaldag was, zou GEEL 24 min en ROOD 12 min voor de meerderheid in deze stad krijgen. Voor hun fabrieken krijgen BLAUW en ROOD 12 min dan wel 24 min, afhankelijk van het feit of deze hotelketen de langste is of niet.